

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Єфіменко Владислав Олександрович**, 1995 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2019 році Університет державної фіскальної служби України за спеціальністю «Право» та здобув кваліфікацію магістра з права, аспірант денної форми здобуття освіти Державного податкового університету (м. Ірпінь, Київська обл.), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «23» липня 2026 року № 918, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Любові Касьяненко , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету
Рецензентів –	Альони Гарбінської-Руденко , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету Олени Мельник , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Андрія Новицького , доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії Служби безпеки України Ірини Сторожук , кандидат юридичних наук, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права ім. Леоніда Юзькова,

на засіданні «09» вересня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Єфіменку Владиславу Олександровичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Правові основи державного зовнішнього фінансового контролю**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник кандидат юридичних наук, професор **Глух Марина**

Василівна, завідувач кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем правових основ державного зовнішнього фінансового контролю, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше запропоновано визначення «державний зовнішній фінансовий контроль» як цілеспрямованої публічної діяльності незалежного органу фінансового контролю, створеного законодавчим органом, що спрямована на гарантування законності, дотримання фінансової дисципліни, раціональності в ході мобілізації, розподілу і використання фінансових ресурсів держави через проведення фінансового аудиту, аудиту ефективності, експертизи, аналізу й інших заходів контролю; обґрунтовано позицію, що на процедуру публічного зовнішнього фінансового контролю як на юридичне явище поширюються ключові принципи: 1) принцип законності – діяльність органів, які проводять перевірки повинні чітко базуватись на відповідних правових нормах та правилах, закріплених на законодавчому рівні; 2) принцип об'єктивності – заходи контролю мають базуватись на даних, зібраних об'єктивно; 3) принцип незалежності – органи, які проводять фінансовий контроль, мають незалежний статус та повноваження; 4) принцип гласності та публічності – результати перевірки повинні бути доступними та зрозумілими для суспільства; 5) принцип відповідальності – органи, які проводять фінансовий контроль та їх працівники повинні нести відповідальність за результати своєї діяльності та за дотримання встановлених норм та процедур; запропоновано термін «компетенція Рахункової палати» визначати як коло повноважень, що закріплені у нормативно-правових актах, які визначають права та обов'язки членів Рахункової палати стосовно здійснення фінансового контролю над підконтрольними об'єктами, охоплюють організацію, проведення та моніторинг фінансово-бюджетної діяльності, а також забезпечують реалізацію відповідальності за невиконання або неналежне виконання покладених на Рахункову палату завдань; обґрунтовано позицію, що функції Рахункової палати характеризують її як державний орган та встановлюються на підставі норм спеціалізованого Закону України «Про Рахункову палату» і виконують роль напрямків роботи органу для досягнення мети і завдань Рахункової палати. Функції Рахункової палати є ключовими напрямками її діяльності, які відображають сутність, мету та призначення вказаного органу, спрямовані на забезпечення ефективного зовнішнього фінансового контролю за використанням публічних ресурсів, надання експертних висновків, інформаційної підтримки та консультаційної допомоги; обґрунтовано позицію,

що принципи публічного фінансового контролю доцільно визначати як комплекс обґрунтованих теоретично та закріплених на законодавчому рівні засад, які встановлюють ключові положення проведення фінансового контролю, основним завданням якого є дієве розпорядження фінансами, гарантування фінансової стабільності та виявлення фінансових правопорушень; встановлено доцільність внесення змін до частини першої статті 98 Конституції України та сформулювати її текст у наступній редакції: «Рахункова палата України є вищим незалежним органом публічного зовнішнього фінансового контролю в Україні. Рахункова палата України проводить фінансовий контроль від імені Верховної Ради України за усіма операціями з державними фінансами, незалежно від того, чи відображені вони у державному бюджеті. Управління тими частинами публічних фінансів, які виключені з державного бюджету не звільняє їх від фінансового контролю вищого публічного зовнішнього фінансового контролю в Україні»; запропоновано до основних напрямів вдосконалення організаційно – правових умов здійснення державного зовнішнього фінансового контролю в Україні включати: 1) надання Рахунковій палаті статусу вищого органу фінансового контролю з метою офіційного визнання Рахункової палати вищим органом фінансового контролю, на який покладатиметься координація усієї системи публічного фінансового нагляду; 2) внесення змін до частини першої статті 98 Конституції України та сформулювати її текст у наступній редакції: «Рахункова палата України є вищим незалежним органом публічного зовнішнього фінансового контролю в Україні. Рахункова палата України проводить фінансовий контроль від імені Верховної Ради України за усіма операціями з державними фінансами, незалежно від того, чи відображені вони у державному бюджеті. Управління тими частинами публічних фінансів, які виключені з державного бюджету не звільняє їх від фінансового контролю вищого публічного зовнішнього фінансового контролю в Україні»; 3) закріплення за Рахунковою палатою України статусу координатора фінансової діяльності і статусу вищого органу зовнішнього публічного фінансового контролю; 4) надання Рахунковій палаті дієвих каральних повноважень; 5) конкретизація норм, визначивши вичерпний перелік підстав для притягнення до адміністративної чи кримінальної відповідальності, також доцільно передбачити не лише штрафи, а й обов'язкове повернення неправомірно використаних коштів, при цьому штраф мав би виконувати компенсаційну функцію, а не лише бути каральною санкцією; 6) зміцнення співробітництва Рахункової палати з органами судової влади, органами адміністративної юрисдикції та органами прокуратури; 7) вдосконалення механізму реагування органів публічної влади на висновки й рекомендації Рахункової палати щодо усунення порушень бюджетного законодавства; 8) зміцнення кадрового потенціалу органів публічного фінансового контролю; 9) на нормативному рівні розмежувати публічний зовнішній та внутрішній фінансовий контроль, із закріпленням чітких

дефініцій, повноважень і сфер відповідальності відповідних органів; 10) на нормативному рівні розмежувати повноваження органів фінансового контролю (зокрема, Рахункової палати та Державної аудиторської служби) для уникнення дублювання функцій; 11) забезпечити розвиток теоретико-правової бази публічного зовнішнього фінансового контролю з чітким визначенням термінології, функцій, принципів та методів контролю; 12) підвищити якості організаційного, кадрового та технічного забезпечення діяльності органів публічного зовнішнього фінансового контролю; 13) посилити аналітичну та профілактичну функцію публічного зовнішнього фінансового контролю, зокрема в секторах, важливих для безпеки й оборони; 14) активізувати міжнародне співробітництво та залучення до реформування кращих практик Європейського Союзу та INTOSAI; 15) розробити нову стратегію розвитку Рахункової палати, включно з кадровою модернізацією, інституційною оцінкою та освітніми ініціативами.

За свої змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Сидорчук Л. А., Єфіменко В. О. Поняття «державний зовнішній фінансовий контроль». *Ірпінський юридичний часопис*. 2024. № 4 (17). С. 113–122. URL: <https://ojs.dpu.edu.ua/index.php/irplegchr/article/view/303>

2. Єфіменко В. О. До питання визначення повноважень Рахункової палати під час проведення публічного зовнішнього фінансового контролю. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2025. Випуск 02. С. 533–538. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/327504/317260>

3. Глух М. В., Єфіменко В. О. Напрями вдосконалення правового статусу Рахункової палати України як органу державного зовнішнього фінансового контролю. *Журнал східноєвропейського права*. 2025. № 137. С. 45–54. URL: https://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2025/08/glukh_yefimenko_137.pdf

4. Єфіменко В. О. Особливості нормативно-правового регулювання здійснення публічного зовнішнього фінансового контролю в Польщі та Німеччині. *Правова держава*. 2025. № 59. С. 190–200. URL: <https://pd.onu.edu.ua/article/view/340316/329722>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Новицький Андрій Миколайович**, професор кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії Служби безпеки України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертації заявлено низку положень як таких, що сформульовані «вперше», зокрема авторське визначення поняття державного зовнішнього фінансового контролю, принципів такого контролю та компетенції Рахункової палати. Разом із тим дисертанту доцільно було б чіткіше відмежувати власні наукові результати від уже існуючих напрацювань у фінансово-правовій доктрині, зокрема шляхом проведення порівняльного аналізу авторських дефініцій із визначеннями, запропонованими попередніми дослідниками. Це дозволило б переконливіше аргументувати саме новизну запропонованих положень.

2. Автор пропонує надати Рахунковій палаті статус вищого органу фінансового контролю, координатора всієї системи публічного фінансового контролю, а також наділити її каральними повноваженнями. Разом із тим у роботі недостатньо досліджено конституційно-правові межі реалізації таких повноважень, їх відповідність принципу поділу влади та співвідношення із компетенцією інших державних органів, насамперед Державної аудиторської служби, правоохоронних органів і судів.

3. Безумовною перевагою роботи є звернення до досвіду держав Європейського Союзу та міжнародних стандартів INTOSAI. Водночас аналіз має переважно описовий характер. На думку опонента, доцільним було б провести більш глибоке порівняльно-правове дослідження із визначенням критеріїв, за якими окремі моделі можуть бути імplementовані в українське законодавство, а також обґрунтувати можливі ризики такої імplementації.

4. Автором заявлено використання широкого спектра загальнонаукових і спеціально-юридичних методів дослідження. Проте в тексті дисертації не завжди простежується практична реалізація окремих із них, зокрема статистичного методу, прогнозування та моделювання. Було б доцільно чіткіше показати, які саме результати отримано завдяки застосуванню кожного із зазначених методів.

5. Дисертація містить значну кількість пропозицій щодо внесення змін до Конституції України, Закону України «Про Рахункову палату» та інших нормативно-правових актів. Водночас окремі законодавчі ініціативи викладені у вигляді концептуальних пропозицій і потребували б більш детального фінансово-правового та організаційного обґрунтування, зокрема щодо механізму їх реалізації, прогнозованих правових наслідків та можливого впливу на функціонування всієї системи публічного фінансового контролю.

Офіційний опонент – кандидат юридичних наук, професор **Сторожук Ірина Петрівна**, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права Хмельницького університету управління та права ім. Леоніда Юзькова, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У дисертації значна увага приділена формуванню авторського визначення поняття державного зовнішнього фінансового контролю та його співвідношенню з іншими видами фінансового контролю. Разом із тим у роботі недостатньо чітко розмежовано такі взаємопов'язані категорії, як «державний фінансовий контроль», «публічний фінансовий контроль», «державний зовнішній фінансовий контроль» та «публічний зовнішній фінансовий контроль». Використання цих термінів у тексті інколи має синонімічний характер, хоча у сучасній фінансово-правовій доктрині вони мають різний зміст, сферу застосування та суб'єктний склад. Більш чітке концептуальне розмежування зазначених понять посилює теоретичну цілісність дослідження.

2. Автор досить ґрунтовно аналізує форми і методи здійснення зовнішнього фінансового контролю Рахунковою палатою та відносить фінансовий аудит, аудит ефективності, експертизу й аналіз до заходів фінансового контролю. Однак у роботі недостатньо уваги приділено теоретичному співвідношенню категорій «державний фінансовий контроль» та «державний аудит», що останніми роками активно досліджуються як у науковій літературі, так і в практиці діяльності Рахункової палати. Було б доцільним більш аргументовано визначити, чи є аудит самостійною формою державного фінансового контролю, його методом чи окремим видом контрольної діяльності. 3. У дисертації неодноразово наголошується на необхідності підвищення ефективності державного зовнішнього фінансового контролю та вдосконалення діяльності Рахункової палати. Разом із тим автор майже не визначає юридичних та практичних критеріїв, за якими така ефективність повинна оцінюватися. На нашу думку, доцільно було б запропонувати систему правових показників ефективності діяльності органів зовнішнього фінансового контролю, що дозволило б об'єктивніше оцінювати результативність запропонованих законодавчих змін.

4. Автор справедливо звертає увагу на необхідність удосконалення механізму реагування органів державної влади на висновки та рекомендації Рахункової палати. Водночас у дисертації недостатньо розкрито питання юридичної природи самих рекомендацій Рахункової палати та механізмів забезпечення їх виконання. Залишається відкритим питання, якими саме правовими засобами може бути забезпечена обов'язковість реагування суб'єктів владних повноважень на результати контрольних заходів без порушення принципу самостійності відповідних органів державної влади.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Гарбінська-Руденко Альона Валеріївна**, доцент кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Автор обґрунтовано звертається до міжнародних стандартів INTOSAI та окремих моделей держав-членів Європейського Союзу. Разом із тим у роботі недостатньо розкрито вплив сучасних євроінтеграційних процесів, зокрема виконання Україною зобов'язань у межах переговорного процесу щодо вступу до Європейського Союзу, на трансформацію правового статусу та функцій органів державного зовнішнього фінансового контролю. Вважаємо, що більш

детальний аналіз цих процесів посилив би практичну актуальність дисертаційного дослідження.

2. У дисертації «державний зовнішній фінансовий контроль» переважно досліджується як самостійний правовий інститут. Разом із тим недостатньо уваги приділено його місцю у сучасній системі управління публічними фінансами (Public Financial Management), де фінансовий контроль розглядається як один із ключових елементів бюджетного управління, стратегічного планування та забезпечення належного врядування. Більш комплексний аналіз цього взаємозв'язку дозволив би ширше обґрунтувати роль зовнішнього фінансового контролю у забезпеченні фінансової стабільності держави.

3. Автор достатньо ґрунтовно аналізує процедуру здійснення державного зовнішнього фінансового контролю, однак значно менше уваги приділяє завершальній стадії контрольної діяльності – реалізації її результатів. Зокрема, у роботі не повною мірою розкрито механізми виконання рекомендацій Рахункової палати, моніторингу усунення виявлених порушень та оцінки ефективності виконання прийнятих рішень. На нашу думку, саме завершальна стадія контрольного процесу значною мірою визначає результативність державного зовнішнього фінансового контролю.

4. У сучасних умовах цифрової трансформації державного управління особливого значення набуває використання інформаційно-аналітичних систем, цифрових платформ та автоматизованого аналізу даних під час здійснення фінансового контролю. Разом із тим у дисертації ця проблематика висвітлена лише побіжно, хоча цифровізація вже істотно впливає на організацію контрольної діяльності Рахункової палати та інших органів публічного фінансового контролю. На думку рецензента, більш ґрунтовне дослідження правових аспектів цифровізації державного зовнішнього фінансового контролю зробило б дисертацію ще більш актуальною в умовах сучасного розвитку фінансового законодавства.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Мельник Олена Петрівна**, доцент кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Автор обґрунтовує самостійність державного зовнішнього фінансового контролю як окремого правового явища та фактично формує його самостійну правову конструкцію. Разом із тим у дисертації недостатньо переконливо доведено, чи є державний зовнішній фінансовий контроль окремим видом фінансового контролю, чи він повинен розглядатися як одна із форм реалізації єдиної системи державного фінансового контролю. На думку рецензента, саме це питання має принципове значення для побудови цілісної доктрини фінансового контролю та потребує більш ґрунтовного теоретичного обґрунтування.

2. У роботі автор досить детально досліджує об'єкт і напрями здійснення державного зовнішнього фінансового контролю, однак недостатньо уваги приділено саме категорії предмета фінансового контролю як самостійній правовій категорії. У дисертації фактично ототожнюються предмет контролю із фінансовими ресурсами або фінансовою діяльністю держави, хоча у фінансово-правовій науці предмет контролю традиційно розглядається значно ширше та

включає правомірність, ефективність, економність і результативність використання публічних коштів. Більш детальне дослідження цієї категорії дозволило б посилити наукову аргументацію роботи.

3. У дисертації запропоновано розширити повноваження Рахункової палати та посилити її вплив на забезпечення фінансової дисципліни. Разом із тим, недостатньо розкрито питання співвідношення контрольної діяльності органів зовнішнього фінансового контролю з діяльністю правоохоронних органів та органів державного фінансового контролю. Не зовсім зрозуміло, де проходить межа між контрольними повноваженнями Рахункової палати та функціями органів, уповноважених застосовувати заходи юридичної відповідальності. На нашу думку, більш детальне дослідження цього питання дозволило б уникнути можливих колізій у практиці застосування законодавства.

4. Автором запропоновано власну систему принципів державного зовнішнього фінансового контролю. Разом із тим, дисертація не містить достатнього обґрунтування критеріїв, за якими саме ці принципи були відібрані та систематизовані. Зокрема, залишається дискусійним питання щодо розмежування загальноправових, міжгалузевих і спеціальних принципів фінансового контролю, а також їх нормативного закріплення. Ми переконані, що така класифікація надала б дослідженню більшої теоретичної завершеності.

Голова ради – доктор юридичних наук, професор **Касьяненко Любов Михайлівна**, професор кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, без зауважень.

Глух Марина Василівна, кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри фінансового та податкового права Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5(п'ять) членів ради,
«Проти» НЕКАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Владиславу Єфіменку** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

М.П.

(підпис) **Любов КАСЬЯНЕНКО**

 Державний податковий університет
Підпис: Любов Касьяненко Засвідчую: Глух Марина
09 26